

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Пощиною число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланович псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім педля і руских свьят о 5½ год. пополудни.

Редация, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавелана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Відшкодованє невинно засуджених.

(X) Серед безробітя в державній радї була відрадною проявою роззирава в палатї вельмож над внесенєм президента державного трибуналу д-ра Унґера про розширенє закона о невинно засуджених. Сей закон признає лише відшкодованє за нанесені масткові втрати, а др. Унґер домагає ся розширеня обовязку держави до відшкодованя також на інші втрати, які невинно засуджений потерпів. В краснорічивій промові мотивував др. Унґер минувшої пятниці своє внесенє тим, що закон з 1892 р. містить згадану вузкосередню постанову, позаяк треба було єго формально вибороти від правительства, котре трівожило ся фінансовими наслідками. З другого боку часть членів палати вельмож була тоді тої гадки, що держава не заподїває кривди, наколи суд помиляє ся і що горожанин повинен прийняти се яко неминучий удар судьби, наколи така помилка справедливости зустріне єго особу. Десятилітній досьвід показав, що бюджетові наслідки сего закона були майже ніякі, а становище, що держава не повинна відповідати за похибки своїх судових органів, на полі карної справедливости щораз більше упадало, так що навіть в Німеччині, де такий Бісмарк боронив такого погляду, ухвалено в сїм років опісля закон про відшкодованє невинно засуджених.

Завдяки починові президента державного трибуналу д-ра Унґера найде в австрійскім судівництві питанє про відшкодованє невинно засуджених щасливу розвязку. Домаганє відшкодованя звертає ся з одного боку проти всеї держави, а з другого боку не надає ся до переведеня звичайною судовою дорогою; задля того перенесено юдикатуру по мисли артикулу § 3-го державних законів основних про державний трибунал на сю найвисшу судову інституцію, до котрої виroku в такім случаю можна відкликати ся, наколи покривджений не вдоволяє ся відшкодованєм признаним в адміністраційній дорозі міністерством судівництва. Повага державного трибуналу є неперечно так велика, що можна єму без сумніву признати становище трибуналу справедливости. До сего іменно змагає др. Унґер і єго товариші, запобігачи розширеня закона про невинно засуджених.

Др. Унґер ілюстрував у своїй знаменитій промові вельми яскраво сї вузкі межі, в яких державний трибунал в своїх вироках про відшкодованє міг обертати ся. Обчислювано дні, котрі засуджений провів у вязниці, множено сї дні за платою, яку міг заробити в тих днях, але потручувано недлі і свьята, в котрих нема зарібку, а коли розходило ся нпр. о Галичину, або Буковину, то потручувано ще й такі дні, в яких засуджений міг упити ся і нічого не заробити (очевидно й тут руководили ся на жаль вдомашненим поглядом про піянство і лїнивство нашого селянина). Проти такого крамарства у відшкодованю звертає ся отже внесенє д-ра Унґера, ко-

крій навязує до § 1325 Заг. цив. кодексу і установленє там відшкодованє, а доходить до відшкодованя за заподїяну моральну й идеальну кривду, признану вже § 1293 Заг. цив. кодексу. Внесенє д-ра Унґера змагає отже до того, щоби державному трибуналу дати спромогу присуджувати відшкодованя за відбуту вязницю, за підорване здоровлє, за перенесені психічні страданя і обиду. Се є зовсім оправданє домаганє, бо не можна нічим виправдати, для чоґо держава не мала би винагородити горожанинови кривди, заподїяної єму на тілі і душі.

Се внесенє принято в палатї вельмож вельми прихильно і радо. Також др. Кербер яко керманич міністерства судівництва висловив ся вельми прихильно про се внесенє. Здає ся, що в перший раз з правительственного боку признано отверто засаду, що «строга правнича льогіка супроти жертв правничої похибки не має місця і що держава тут дійсно повинна заподїяну кривду направити». Ся заява міністра-президента яко керманича міністерства справедливости відбиває корисно від становища строгої неґації, яке заняв представник німецкоґо міністерства судівництва в правничій комісії парламенту супроти змаганя, щоби усунути несправедливости в предлозі закона про відшкодованє невинно засуджених.

Др. Кербер вказав також на фінансові трудности, які можуть станути перепону, одначе заявив, що розправи в комісії палати вельмож може причинять ся до виясненя і промоцєня можливого виходу. Може до сего причинити ся ухвалена в 1896 р. угорска процедура карна, котра в артикулі 31 зовсім не є така скупа і вузкосердна що-до відшкодованя за невинне увязненє, сидженє в слідстві і кару. Она приймає відповіднє житєвє відшкодованє, заплату грошевої кари, кошти поступованя карного, вартість забраних річий і дохід з роботи у вязниці. Угорскому скарбови не прийшло ся з того титулу поносити великі видатки. Можна отже сподівати ся, що й австрійский скарб згодить ся на такий обовязок відшкодованя, а се іменно було би важне для Галичини, де часто вязнять доволі неоправдано.

Наша читаюча публика.

Загал галицко рускої інтеліґенції відносьть ся до видань «Укр.-рускої Вид. Спїлки» майже байдужно! За протяг трьох перших років (1899 до 1901) розійшло ся всіх книжок «Спїлки» 26.807, отже пересїчно по 8.500 книжок річно, в 1902. р. розійшло ся вже 13.828 кв., а в 1903 р. — 16.569 кв. (значить два рази вже тільки, як перед роком). Всїх книжок від 1899. р. до 31. XII. 1903. р. розпродала «Укр.-руска Вид. Спїлка» 57.254 томів. Воно правда, потїшний то факт, що розвїд книжок «Спїлки» з року на рік збільшає ся, однак коли взяти число нашої галицко-рускої інтеліґенції, що вносьть нині над 30.000, то переконаємо ся, що число таких, що постійно інтересують ся у нас книжками, дуже мінімальне, (не доходить навіть до 500!) Чи се приносить

славу для нашої галицко-рускої інтеліґенції — кождий сам відгадає. Цікавий тільки той факт, що як-раз апатия в нашої інтеліґенції до своїх книжок стоить майже пропорційовально до розмірів анальфаетизму у наших селян. Чи се може який психольогічний закон наслідства — не беру ся рішати. Впрочім статистичні таблички покажуть в правдивім свїтлі той «восторг» галицко-рускої інтеліґенції до своєї рідної книжки. Замічу наперед ще тільки то, що й то число розпроданих книжок, яке виказуєт ся нині, зовсім не спеціальна заслуга інтеліґенції Галичини, бо дешо книжок пішло на Буковину, до Америки а навіть у Росию а також до бібліотек державних середних шкіл в східній Галичині. Через те суму розпроданих книжок треба брати ще меншою, як вона в дійности виходить зі статистичних табличок.

Книжки I серії.	Число друк	розійшло ся в самім 1902 р.	розійшло ся до 31/12 1903	розійшло ся в самім 1903 р.
1. С. Ковалів: Дезертир.	1500	24	969	33
2. І. Франко: Поєми.	1500	31	616	63
3. О. Кобилянська: Покора.	1500	37	733	62
4. Гю де Мопасан: Дика пані.	1500	13	519	35
5. І. Франко: Полуйка.	1500	35	575	60
6. Н. Кобринська: Дух часу.	1500	49	602	30
7. Кнут Гамсун: Голод.	1500	23	404	30
8. Лєся Українка: Думи і мрії.	1500	43	536	40
9. С. Ковалів: Громадські промисловці.	1500	44	474	33
10. У. Шекспір: Гамлет.	1000	23	477	35
11. Г. Понтонідан: Із хат.	1200	23	399	20
12. Б. Левкий: З життя.	1200	34	510	61
13. Г. Гауптман: Візник Геншель.	1500	13	367	20
14. М. Коцюбинський: В путах шайтана.	1200	34	495	30
15. У. Шекспір: Приборкана гоструха.	1000	22	360	21
16. П. Мирний: Лихі люди.	1200	43	428	40
17. В. Короленко: Судний день	1200	50	477	40
18. У. Шекспір: Макбет.	1000	33	328	21
19. К. Гуцков: Урієль Акоста.	1200	48	369	30
20. У. Шекспір: Коріолян	1000	33	414	30
21. М. Яцків: В царстві сатани.	1200	43	360	40
22. П. Мирний: Морозенко.	1200	33	399	40
23. Л. Мартович: Нечитайлик.	1200	39	425	41
24. М. Коцюбинський: По людському.	1200	49	337	30
25. В. Оркан: Скапаный свїт.	1200	30	412	28
26. В. Стефаник: Дорога.	1500	103	454	97
27. У. Шекспір: Юлій Цезар.	1200	21	281	51
28. Л. Толстой: Відродженє (3 томи)	2000(?)	60	?	70
29. К. Гавлічек-Боровский: Вибір поезий.	1200	53	308	30
30. Ф. Заревич: Хлопська дитина.	1500	24	243	32
31. І. Франко: Коваль Бассім.	1500	25	319	20
32. У. Шекспір: Антоній і Клеопатра.	1200	23	274	11
33. Е. Тимченко: Калевала.	1500	35	374	10
34. О. Катренко: Пан Природа.	1200	11	234	21
35. У. Шекспір: Богато галасу з нечевля.	1000	33	247	31
36. І. Франко: Сім казок.	1200	54	397	72
37. С. Воробкевич: Над Прутом.	1200	43	352	40
38. У. Шекспір: Ромео і Джульєта.	1000	33	172	41

39. К. Сроковський: Оповідання.	1200	13	269	30
40. А. Кримський: Пальмовегилля.	1200	40	425	25
41. О. Кониський: Молодий М. Одинця.	500	213	243	30
42. Гю де Мопасан: Горля.	1222	217	247	30
43. В. Кравченко: Буденне житє.	1000	192	232	40
44. У. Шекспір: Король Лр.	1000	166	237	71
45. Д. Лукіанович: За Кадильну.	1212	293	343	50
46. Г. Гайне: Подорож на Гарц.	1172	175	225	50
47. І. Франко: Захар Беркут.	3039	392	409	117
48. У. Шекспір: Міра за міру. М. Яцків: Огні горять.	1000	—	204	204
49. М. Коцюбинський: Поєдинок.	1217	—	236	236
50. О. Стороженко: Марко Проклятий.	1202	—	278	278
51. С. Ковалів: Риболови.	1200	—	216	216
52. М. Вовчок: Народні оповідання Т. І.	1500	—	228	228
53. П. Мирний: Серед стєнів.	1200	—	224	224
54. Е. Ярошинська: Перекиньчики.	1200	—	244	244
55. В. Винниченко: Повісти й оповідання.	1200	—	244	244
56. Л. Мартович: Хитрий Панько.	1200	—	244	244
57. В. Вересаєв: Записки лікаря.	1200	—	203	203
58. М. Вовчок: Народні оповідання Т. II.	1503	—	173	173
59. М. Горький: Мальва	1209	—	197	196

Книжки II серії.

1. К. Кавці: Народність і її початки.	1500	48	604	50
2. Ф. Енгельс: Людвік Фаєрбах.	1600	33	487	20
3. Ф. Енгельс: Початки родини.	1500	43	423	30
4. Ш. Сеньобо: Австрія в XIX століттю.	1200	53	391	30
5. В. Будзиновский: Хлопська посілість.	1500	23	265	47
6. К. Флямарион: Про небо.	1500	53	596	50
7. М. Драгоманів: Переписка Т. І.	1300	13	284	40
8. С. Степняк: Підземна Росія.	1500	63	314	70
9. Адріан: Аграрний процес у Добростанах.	1200	33	318	20
10. Г. Тен: Філософія штуки.	1218	210	260	60
11. Інґрем: Історія політ. економії.	1202	—	244	244

Перейдїм всі три серії видавництва за порядком: В I серії белетристичній помітно те, що писання наших українських письменників наша публіка таки більше купує як переклади з чужих. З наших відходять найбільше писання Франка і Стефаніка, з чужих Толстой, Гю де Мопасан, Шекспір і Короленко, хоч Шекспір не йде ще так, як би повинен, бо ж прецінь кождий

інтелігентний чоловік повинен мати в себе твори найбільшого драматурга на світі! В II серії видають ся самі наукові книжки і ту найбільше розійшло ся Кавцкоґо, Енгельса, Флямариона, Степняка а в остатнім місяцю Інґрема: Історія політичної економії. Наша публіка ще менше привикла до читання наукових книжок як белетристичних і тим пояснюєть ся факт, що Видавн. Спілка мимо свіжих дуже цікавих й актуальних книжок в науковій заграничній літературі не може більше пускати наукових книжок, як одну-дві на рік! Що до III серії, якої виказ тут не заміщений, розхід в двоє або в троє більший, як в двоє перших. Причина сьому така, що тут видають ся книжкопопулярно-наукового змісту і коштують по кількадесять сотиків, отже може їх купувати молодіж. І вона справді є головним покупцем тих книжок. Бодай тут видно відрадний факт, що теперішня молодіж при звичаюєть ся до читання книжок, а при звичаюєть ся так, не обійдець ся без них і колись пізнійше в старішій віці. А поки-що «чекай собако, заки корова здохне!» (Конець буде).

Япаньско-росийська війна.

Значіне першої битви.

Перша битва на суші, яку звела япаньська армія з росийскою передною сторожію на правім березі Ялю, не має ще далеко такого значіня, яке хочуть надати їй англійські газети. В стратегічнім значіню не можна тут навіть говорити про «битву», бо передні сторожі не видають битви, а тим менше про «погром» Росіян, бо без сумніву лежало в їх пляні цофати ся в глибину Маньчжурії. Передовсім стало тепер ясно, що Куропаткин зовсім не думав боронити ріки Ялю, бо замість голошених 30.000 війська (очевидно для збадамученя неприятеля), нашло ся на цілій великій просторони ріки заледви одна дивізія піхоти ген. Кашталінського і одна бригада козаків ген. Мищенка, разом 15 баталіонів, 12 сотень, 40 гармат і 18 скоропалів. Сеж заледви горстка против цілої япаньскої армії! Одна япаньська канонїрка має стілько гармат, що Росіяни ужили над Ялю і якими тричі демонтували їх будови мосту через ріку. З призначєм треба піднести, що ген. Кашталінський і так здержав неприятеля довше, чим можна було надїятися, бо цілих 10 днів підготовлюючих робіт і 5 днів безнастанного напору. Колиб що можна єму закинути, то се, що хіба мельдункова служба була за слабо зорганізована і тому могли Япанці, обійшовши ліве крило, заатакувати цофаючу ся росийську колюну. В наслідок сего могли Япанці забрати не тільки коло 20 гармат, але також і полонити зо два десяткі офіцірів і кілька підофіцірів. Але також бути може, що тільки задля воєнного запалу і охоти досадити як найбільше неприятелеви, цофавє росийських військ наступило за пізно. На

кождий спосіб в се доказом, як завзято і витрєвало боронили Росіяни своїх становиск против перемагаючої жовтої навали, навіть в тім випадку, де остаточна оборона не була в пляні, тільки правильне вицофанє. Ясного образу прозбувші ся події ще не можна виробити собі на підставі суперечних вістий. Як звісно Япанці не признають ся до своїх страт, хіба до тих, що вже ніяк не дадуть ся затаїти. А мусіли они дорогою окупити сей перехід через Ялю. З другої-ж сторони англійські газети усмертили вже двоє росийських генералів, а кількох забрали до япаньскої неволі, аванзуючи на скорі полонених поручників чи капітанів до тої високої ранги. Росіяни цофнули ся на пасмо горбів коло Фєнванчен, але навіть і ся позиція не знати, чи буде трєвалою і чи Куропаткин схоче тут видавати рішаючий бій.

Невдачний атак на Порт-Артура.

З Порт-Артура доносить Рос. тел. агенція з дня 3. мая: О 1 год. 1. в ночі завважано 5 япаньських торпедовців. Батерії як і кораблі «Голїят», «Гремучий» і «Відважний» розпочали огонь і примусили торпедовців до цофненя на повне море. Небавом потім від полудня побачено япаньські кораблі, на чолі їхав брандер, який зблизив ся до виїзду і якого затоплено о год. 1. мін. 20. О год. 1. мін. 45. появили ся знов два брандери, яких так само затоплено. О год. 2. мін. 25. побачено знов чотири брандери, з яких три наїхали на наші міни. Два вилетіли зараз у воздух, а два інші затопив наш огонь з батерії і кораблів. Панцирник «Аскольд» брав уділ в борбі. О год. 2. мін. 40 побачено ще три брандери. Один з них наїхав на міну, другий розбив ся об острів, а третій потонув під градусом наших стрілів. На початку борби адмірал Алексєєв з шефом і членами генерального штабу поїхали чайкою на поміст корабля «Відважний». О год. 4 мін. 15. появиив ся торпедовець, а потому вже чотири, з яких два ми затопили стрілами з батерії і кораблів, а два ушкоджені неприятель забрав з собою. З брандерів стріляно гарматами і машиновими карабінами. Залюга затоплєних брандерів ратувала ся в чайках, які цофали ся на повне море. Ми стріляли енергично. Залюга брандерів в більшій часті згнула, або дістала ся до неволі. Зі свитанєм дня завважано на цоглах і коминах затоплєних кораблів кілька оставших при життю Япанців. Вислано зараз з пристани і з кораблів чайки і виратовано 9 людей з нараженєм житя, бо філі ішли дуже високо. Підчас атак брандерів, япаньські кораблі маневрували рефлекторами. По росийській стороні тільки один моряк з товпєдівця є легко ранєний. Від до пристани остав свободний. Ранє завважено 10 япаньських торпедовців, а о год. 10. рано сигналізовано, що япаньська флота находит ся в близькості. Дві неприятельські чайки море викинуло на беріг. О год. 1/2 7 рано приїхав до Порт-Артура залєзницею вел. кн. Борис Володимирович. — З сего факту можна напевно

Денис Угнівець.

Грицько Волоцюґа.

(Дальше).

Поглянь в діл... Я глянув і в голові мені закрутило ся. Боже... Боже... як чудно... У стіп гори сьвіт широкий, сьвіт без краю, море. В зеленех рамах гаїв, уквітчаних вишневыми садками, колисали ся золоті заґони нив. На пестроцьвітїм килимі сївожатиї лінивими гадюками грїли ся ріки, блискучі як зимна сталь. Часом шаленими скоками перекидали ся зі скали на скалу... пінили ся злостію і білими зубами гризли тверді гранїти. То знов плили спокійно як тиха молитва. На їх хребтах наче малєсенські мушки трїпали крильцями човна, байдаки. Срібнолуські пароходи шиїли і помахували сумястим вусом диму, як рибоньки буили по бездонному морю. А там як цьвітєтиї пастївник... городи... міста... місточка. Над містами розтоплєним жаром жєврїли банї храмів, палахкотїли срібним блєском хрєсти аж вочи засліплювали. Мілїонними очима спозирали мраморві палати, а понад палатами наче обєліски рвали ся до неба шпичасті комїна фабрик.

Що се?... питав я без памяти, оголомшений тям образом, на котрїм невидима кисть віковичного мистця скинула всі богатства фарб — всю творчу силу зложила на се великаньске полотно землі, як би в тім образі витачила мету людського житя.

Чи се сьвіт?... Так... сьвіт!... Сьвіт... сьвіт... як чудовий він. Летїм до него, ангеле, в сі гаї... в те золото... Ангел мовчав. На його устах блудила сумна усємішка. На високе, мудре чоло ував жалє, задума. Так... се сьвіт... І він підняв два пальці і положив на моїх повіках. Держав якусь хвильку. Поглянь тепер, — промовив. А сам відвернув ся і зійшов на стїк гори. Сїв... Положив поломінний меч біля себе. Опер голову на долонї... і плакав... З лівого боку скрадав ся до мене чорний дух. Його котячі, зелені вочи жарили ся облудю. Він приступив до мене. Я затремтїв з перестрашу. Не бій ся, душко. — Його голос лляв ся солодким шєпотом отруї. — Не бій ся мене. Все тобі дам... я цар сього сьвіта... Бачиш там... в сїрій прогалїні?... Рїй

людий. А той парк улюляний журчанєм, чарівничим шєпотом водограїв... чи не гарний він... В ньому віжні, безжурні, повні лиця щаслівцїв... Виплекані вжитком та роскошами як винашені без...

То все для тебе. Для мене?... Стрївай. Зирни на бік. На пєдєсталі з карийського мрамору — хто се?... Кому той «гєній» подає лавровий вінець?... Читай... Слава... О дай мені ті лаври... дай сюди... — Мої вочи горїли жаждою. Душа виривала ся... витягала скорчені пальці. Поволя... шєпотїв гадючим сиком, силою вздержуючи мене за рамя... Пожди, ще не всьо... Он там над ручаєм, в помаранчевім гаю, бачиш золотоквану палату?... В внутрі простора кімнати вибита голубим адамашком... В кімнаті таємнич пів темрява. Роскішний запах рож, фіялків, екзотичних цьвітїв дрожить на срібних промінях сонця, що вдїрають ся зі двору крїзь шиті золотом занавїси. Під синим, шовковим бальдахимом, як під склеплєним південного неба, в дїядємі пахоців, на мягких подушках, неначе на пухових хмарах... Не муч... мовчи... Вільнійше, бо згорїш... Знавш, хто се?..

вносити, що друга япавська армія готує ся десь до виладуня на побережю Манджуриї і тому заатаковано знов небезпечний Порт-Артур. Видко також, що залізниця на ліяотуньскім і квантуньскім півострові нігде не ушкоджена.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Теодора еп.; рим.-кат. Пія V папи. — В п'ятницю: руско-кат. Георгія Великомуц.; рим.-кат. Іоана в Олію.

— **Пригадуємо, що загальні збори львівської філії „Просьвіти“** відбудуть ся в четвер 5. с. м. о 3. год. з полудня в льокалі „Академічної Громади“. — Ринок ч. 10. Просить ся місцевих членів „Просьвіти“ о численну участь. — *Виділ.*

— **Позір Львовяни!** Заходом забавової секції львівського „Сокола“ відбудуть ся в суботу дня 7. мая вечерниці з танцями в саях „Рускої Бесіди“ у Львові. Ветун і К від особи, для членів 60 с. Початок о 8½ год. вечер. — *Заряд секції.*

— **Вп. А. Кримський** пише нам з просьбою о поміщенє: В 72. ч. „Руслана“, в відділі новинок, під заголовком „Чудна поправка“ наведено мовє реченнє: „Історія буддизму вказує, що заперечєнє брагманської трійці буддистами завєсїди було для брагманїстів одною з найбільшїх точок“. Навіши отсе мовє реченнє, автор замїтки каже далї: „А. К., справляючи нас, сновив велику неточність... іменно, представив відношенє обох релїгїй так, немовби в історїї буддїйської релїгїї містила ся брагманська. Тимчасом річ має ся зовсїм противно, бо брагманїзм є старорїндїйська релїгїя“ і т. д., і т. д. — Прошу читачів ще раз перечитати наведєнє мовє реченнє і пересвідчити ся, що такого монструозного висказу, який мїні хоче накинути один зі співробітників „Руслана“, я й не думав висловлювати; всякий, хто хоч трохи уважно прочитає мовє згаданє реченнє, мусить зрозумїти, що буддизм (себто ересь, яка вийшла з брагманьства) завєсїди заперечував брагманську трійцю, і ся точка буддїйської доктрини дуже болїла брагманів і обурювала їх. Заразом дозволю собі розкрити свїй криптонїм „А. К.“ і підписати ся повним титулом: *А. Кримський*, вадзвичайний професор арабської літератури, надзвичайний професор східної історїї, секретар орієнтальної секції Імператорського Московського Археологічного Товариства, редактор „Древностей Востоциных“, автор „Очерка развития суфийства“ 1895 (де єсть особїйний розділ про відносини буддїйства до брагманьства) і автор 6 товстїх томів лекцій з історїї сходу (друкованих по російськи). — Навїть і без наведеня тих всїх титулів ми признаємо повної авторитет д. А. К. в обсягу орієнтальної історїї, язиків та культури і се було таки зазначєно в дотичній новинці, не розкриваючи — дуже зрештою прозрачного — криптонїму. Наш замїт був звернений радше до редакції „Л.-Н. Вістника“, що кола вже допустила полемїку з нашими статями з „Російско-япавської війни“, не додала до короткого натяку д. Кримського своїх власних, ширших

пояснєнь, а замїстила єго в тїй короткій, а для загалу читачів недокладній і баламутній формї. — *Ред.*

— **Соколи при праці.** Нема дня майже, щоби не обговорювано публично інтензивної праці „Соколів“. Що робота сокільська іде скорим і певним кроком, нехай буде примїром недїля 24. цвїтня с. р. Аж до п'ять місцевостий вислав львівський „Сокол“ своїх делегатів. І так: до Підборець і Миклашова, львівського повіта, на загальні збори; до Струтина, золочівського повіта, і до Поручина, бережанського повіта, на пожарні курси, а до гімнастичної філії в Бережанах на І. загальні збори. Всюда витано львівських Соколів з великою сердечністю, а при працянню жалувано, що єще довше не зїстають та запрошувано, щоби відвідали їх, коли горячий час праці минє, або коли зайдуть до повіту. Всї Соколи у Львові кромї праці організаційної, занятї цілий тиждень працею на хлїб, а лиш в недїлі і свята розїздять ся в народ. Численні примїри свїдчать, що селяни дуже симпатизують з „Соколами“, а тим радше, що ся організація найлучше надає ся при їх теперїшнім положєню, а так численно просять о делегатів, що ледви можна тїлько на старчити. Хто має єще охоту до народної праці, нехай стає під прапор „Сокола“!

— **Редакція „Кїевск-ї Старин-и“** назначила премїї по 100 рублів від аркуша (16 стор.) за лїпші оригінальні новелї і повісти писанї в українській мовї. Автор може вибрати собі довільну тему. Речявєць надслания творів назначєно до 1. ст. ст. падолиста с. р. Рукопись має ся вислати без підпису автора, а адресу долучити в замкненїй конвертї.

— **З державної ради.** По дословним читанню впливів, наступили поїменні голосованя, а що не було навіть 100 послїв в палатї, президент мусїв сконстатувати недостаток комплету і замкнути засїданє вже о год. 3. пополудни. Слїдуюче заповїсть письменно.

— **Старославянський звичай прогонюваня смерти** задержав ся єще до нинї в одній чеській місцевості над рікою Лабою. В недїлю з полудня збирає ся там вся сїльська молодїж, привязує на високім дручку жїночу ляльку і носить єї здовж ріки. Парубок, що носить той дручок, зовє ся „татом смерти“. За ним іде гурма дїтий і співває відповідну пісню. Коли похід дійде до границі села, „тато смерти“ скидає ляльку в ріку, випускає дручок, а сам гонить за дїтворою. Жадна дитина не повинна дати ся зловити, бо в такім разї, після повїрки, хату єї родичів навїстять недуги і нещастя. Але і сам „тато смерти“ мусить удавати хїд старого чоловіка, проте не годєн зловити жадної дитини. Коли всї потомлять ся, збирають ся назад в купу, привязують на дручку зелену китицю цвїтів і викликаючи їмя послїдної заручєної дївчини, вертають ся тою самою дорогою назад в село. — Сей звичай є останком старославянського обряду, після якого наші поганьскї предки на весні вносили з села богиню зими і смерть Морану, а вносили богиню Весну, матїр молодєчого житя і пробудженя.

— **„Вицєчки“ до Кракова.** „Товажриство школи людоевєй“ почало вже організувати „вицєчки“ до Кракова селян із східної Галичини в цілях польонїзаційних. Вже оголошено 4 „вицєчки“: з Тернополя 1000 селян, з Бережан 400, з Чорткова 200 і з Яєла 500 селян. Як попередними роками, так і тепер будуть вивозити до Кракова кольоїстів-мазурів на їх власній кошт, латинникам-Русинам будуть покривати половину видатків, а

греко-кат. Русини будуть їхати даром. В інших обставинах не можна би нічого мати проти тих „вицєчек“, але коли они мають характер ворожї рускїй народности, то належить перед ними постерїгати нашого селянина.

— **З великої хмари** нема часом нїякого дощу. Так стало ся і з заповіджєним страйком робїтників при будовї залїзниці Самбір- угорска границя. Живла, яким ходило в викликанє сєго страйку, трубили про него в соціалїстичних органах, а наслїдком сєго вислано до Турки і інших місцевостий значні віддїли вїйска. Тимчасом день 1. мая минув спокїйно, а другого дня всї залїзничї робїтники станули до праці.

— **Другий Вїльн.** Перед судом у Відни відбула ся вчєра розправа о обиду чєсти д-ра Валєвського, посла з V куриї Станїславїщини, перефореованого малою більшїстю голосів проти п. Гурика. Валєвский обжаловував бар. Поппера, адв. д-ра Фрїшгауєра і адв. д-ра Ашкєназєго. При розправї пос. Валєвский замїсть очистити ся з закиненїх єму обманьств, наразив ся на компромїтацію, бо обжалованї обовязали ся перєвести доказ правди, що Валєвский допустив ся грубїх обманьств. Розправу відрочєно на два тижнї.

— **Проч з довгими сукнями!** До міст, які виповїли вїйну довгим дамским сукням до замїтаня улиць, прилучила ся чєска Прага. Магістрат сєго міста оголосив, що буде карати гривною ті панї, що своїми спїдницями будуть робити порохи на улицах. Таке зарядженє придало би ся також в галицких містах, а головно у Львовї.

— **Звїрський муж.** З Камінки струмілової пишуть: Оноді пляли за Камінкою на Бузі дараби і случайно вода занєсла їх на мїлину. Тут зачіпили о щось твердого в пієку, і показало ся, що то було тїло чоловіка. Коли єго витягнули, пізнали, що то жїнка Німця з німєцких Ланів Якобшого Йосифа, яка єще в лютїм дєсь „пропала“. Привезений муж пізнав в тїлі, що почало розкладати ся, свою жїнку. Відтак через слїдство показало ся, що він сам єї убив, а відтак закинувши катанку чи спїдницю на голову, вкинув єї до Буга. Вода занєсла тїло на мїлину і замулила. Обдукция судова найшла на тїлі знаки від ударів і то чи не від сокири. Причиною замордованя жїнки мало бути підозрїнє, що жїнка вєдє жите неморальнє.

— **Великий пожар в Лондонї.** Дня 27. м. м. згорїли магазини і поїзди повні товарів на двірцї London and North-western. Мнмо того, що першїй трен пожарної сторожї явив ся на місци пожару в три мїнутї по вибуху огня, а опїсля прибуло 65 парових сикавок, то огонь знищив кїльканайцять великих будинків і кїлькасот вагонів. Шкода виносить понад мїлїон фунтів штерлінгів.

— **Чи подружя між спорїднєними є негїгієнічнї?** На се питанє дає др. Вапперт в своїй праці п. з. „Новї погляди про наслїдки кровосумїшних подруж на дїти“ відповідь заперечуючу, хоч доси між лїяками а навїть і між лїякарями була така думка, що подружя закнчуванї між спорїднєними ведуть за собою бездїтність або слїпоту, глухонїмоту і духовні хороби дїтий. Др. Вапперт опирає свої виводи на численних примїрах і статистичних датах.

— **Анархїстичний замах.** В Софїї в кадетській школі зловлено оноді мушину в хвилї, коли залїз до кухнї і хотїв до потраф, які зварєно на обїд для кадетів, всипати щось із фляшки. Єго арештовано, а по перєслуханю виявило ся, що арештований є студєнтом софїйського унїверзи-

Там там в сї вої...
Зоря... Русалка... нїмера... роскїш... лю-
бов... — цїдив і словами начє острим, затроєним
кїнджалом пробивав мою душу...
До неї... духу чорний... до неї... чувш...
до неї...
Беря... Але перше поклони ся менї... —
промовив пєкольною радєстю...
Тїло горїло... кров кипїла.
Дай лишєнь... всьо зроблю... душу від-
дам тобі...
І колїна під мною угинали ся. Я не бачив
нічого крім роскїшної Русалки, чудної як бо-
гїня. До мене долїтали тїлько дивнї, незванї доси,
упокоючі пілє єство мовє, роскїшнї пахощї.
Здавалось — вже рукою досягав єї, пив
той чар...
Але в сїй хвилї ангел обняв мене як не-
мїчну дитину і не позволив колїнам дїткнути ся
землї. Відтягнув мене на бїк...
Проч, чорний демоне!... проч сатано!... Єго
голос лунав громом...
Сатана звив ся зі встїду. Гїрло гори роз-
хїлило ся і пожерло царя неправди... царя тьми...
Я стояв без пам'ятї — приголошєний. Зо-
ром божевїльного водив по свїтї. На серцю бу-
ло таякко... сумно...
Я упав в безодню зневіри...

Не трать надїї — втїшав ангел — споглянь
на право...
Щож там?... а голос дрозав знеохотою.
Не бачиш нічого?
— Якась стежка незвана... дивацька... незро-
зумїла...
Придиви ся уважнїйше.
Вузька, пуста, монотонна стежка. Пє нїй
їде поважною ходою людський кїстяк-мара. В
очах його мудрїсть... сила... правда... На обличчю
вдоволенє, а на устах усьмїх щастя... З усїх бо-
ків вискакують яцїрки, гадї, виповзує хроба-
цтво, плюгавї скорпїони. Роздвоєними вилцєва-
тими язиками торгають мару... плюють їдию.
Оєгрі кїльці дикої тернини роздирають одино-
кий одяг кїстяка. Кїстяк іде певною ходою, не-
уляканий, спокїйний, відважний. Сонцє зайшло.
Нїч. Небо плаче. Слезї котять ся по сїрім лицю
хмар і спадають на винужденїлого кїстяка. Пє-
ремоклїй кулять ся в двє від стужї. Добро-
творячою рукою розкидає кругом себе чєсноту,
милосєрдє, братолїубїє...
Де вона лїзе?... якась буда нїби бочка...
Чи то кїстяк Дїогєна?...
Подїбного йому.
А твоє око не пєстить ся сим кїстяком?
Чи не добачив на костистїм, восковїм лицю тої

чєрти, що бїз ушину виписує знаки: вдоволеня...
супокою... щастя?...
Щастя?!... ха-ха-ха...
Простягни руку по него... завернїм на сїю
прикру стежку...
Нї... нї!... я не маю такої відваги... сили...
Я замовк. Не відповїдав бїльше. Похмури-
лась душа моя.
І ангел звісив чоло на груди, а на чоло
скибами вийшла мисль і краєла його.
Щастє... Природа вложила в душу людини
жажду щастя... Одначе поняте щастя снує ся
незлїчимими нитками в мїзках чоловічих. Мї-
лїони мїлїони людїй проваджу, виводжу на сїю
гору... показую жите...
По богацтва, славу, роскїш... кождий ви-
тягає руку... і здаєсь досягає неба...
А понад небом?...
Розчарованє...
Бог, віким не понятїй...
А вузька стежина... погорда всього задля
всього і бути вдоволеним, щасливим, начє зрїв-
нати ся з Богом... стати всїм для всїх... і вдо-
волити ся отсим про себе?...
Крїхта праці — і не має чоловік відваги...
слабий... безсильний...
(Дальше буде).

тету і належить до партії анархістів. Він хотів затроїти всіх питомців кадетської школи. А містить она в собі около 550 учеників, переважно синів знатних родин болгарських. Анархіста віддано до в'язниці. Хемічна аналіза переведена над відбраною у него отруйною матерією виказала, що в ній було багато ціянкалі, яке, як відомо, є незвичайно острою отруєю.

— Чорна віспа. З ГанOVERу доносять, що минулої п'ятниці привезено до тамошнього шпиталю 2 робітниця родом з Галичини, котрі від кількох днів працювали в шпарагових плянтаціях в Клефельді. Лікарі розпізнали у одної з них чорну віспу. Видано відповідні зарядженя, аби не допустити до розширення зарази.

— Переписка Редакції. С. в Коломиї. Просимо подати своє повне імя для відомости редакції.

— Переписка Адміністрації. Хто із Станиславова вислав нам дня 2. с. м. 5 К (не „Р. Бес.“), зволить повідомити нас карткою, бо не подано, хто гроші вислав.

— До нашої Адміністрації прислав ВПов. А. Мелничук з Залуча:

На руский театр 2 К, а на Народний Фонд 2 К.

В кожній рускій хаті повинна бути на стіні мапа всеї Руси-України, видана Р. Тов-ом педагогічним у Львові. (Величина : 75x59 см.). Коштує лише 40 сот. Молодіж при науці чи забаві все буде мати перед очима наглядний образ нашої великої Вітчизни.

Телеграми

з дня 4. мая.

Будапешт. Гр. Тіса довів президентови угорського сойму, що сойм буде скликаний на 7. с. м.

Білгород. Тутешні часописи доносять, що в роковини вибору сербским королем Петра Караджорджевича дня 15. червня с. р. відбуде ся его коронація.

Берлин. Local Anzeiger пише, що небавом поїде знова 1500 німецького війська до полуднево-західної Африка для скріплення гарнізонів.

Льондон. Наспіли ту вісти, що в битві над Ялю згинув ген. Камталіньский і два полковники російських полків стрільців.

Петербург. Ген. Зазуліч доносять, що страсти Японців в остатній битві над Ялю є величезні.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берліні
ординує у внутрішних недугах від 3—5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

Християньский Календар МІСІОНАРЯ на 1904 рк

коштує лише 50 сот., а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст багатий, ілюстрації гарні. При закупні більше примірників вельми значний опуст. Висилає лише за готівку: *Видавництво Чина св. Василя В. в Жовтві.*

В книгарни Товариства ім. Шевченка і в книгарни Ставропигійській можна дістати отсі праці видані проф. д-ром Ів. Копачом:

- Будучність гімназий. Ціна 1 К.
- Партийна політика і морал. Ц. 50 с.
- Родинне жите (під розвагу руским «соколикам і паннам»). Ц. 50 с.
- Соціалізм, етика і політика (під розвагу «старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів професора берлінського університету д-ра Фрідріха Паульзена.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

* * Конкурс на мужа * *

комедія в 5 актах з міського побуту.
Ціна 90 сот.

Через пять не довгих актів гумор діяльогу і комізм ситуацій не дають упасти веселому настрою ви штуки, яка надає ся так для вистави аматорських кружків інтелігенції, як і для легкой лектури.
Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній рускій хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витясками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВИТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Їдьте лишень

на Гамбург!

пишуть своїм кривним і знакомим тіі, котрі вже раз дорогу тую перебули.

Кораблі нашого товариства осягнули під зглядом скористи і безпеченьства сьвітову славу. Подорож від границі прускої до Гамбурга триває лиш 20 годин, і коштує 9 злр. 80 кр., если подорож тую підняло ся після наших вказівок. **До Канади висилаємо наших пасажерів осібними пароходами**, котрі їдуть просто до Канади, і не треба вігде пересідати! Подорож до Канади і Америки є на Гамбург найкоротша і найдешевша.

Жадайте наших проспектів і цінників їзди, котрі пересилаємо безплатно.

Руска кореспонденція! Рускі урядники!

фальк & Со.

Hamburg, Americahaus
Raboisen u. Ferdinandstrasse

87 (13-?)

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

принймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принймає до перехованя папери партисні і дав на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституційних заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою £0 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталеній касі папірний сховок до виключного ужатку і під власним ключем. де безпечно і дискретно переховувати може спов майно або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдодігійши зарядженя.

Припис дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовий.

Найновіший твір

Л. Лопатинського

„ПАРАЦЯ“

комедія в 3 актах зі сьпівами (з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розмішена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Ціна 2 кор.

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ

против огневих шкід

в одинокім рускім Товаристві асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участі місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і уміщені в пупілярних цінних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк крайвий і каси ощадности.

АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР уділяє агенції господарям, де еще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізій.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товаристві краківскім; власну провізію від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродійні ціли; тому на жите обезпечайте ся тільки через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ринок 10, в домі „Просьвіти“.